

ULEDEF

ULUSLARARASI EĞİTİM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Year: 2023, Volume: 2, Issue: Special

www.ulueader.com

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA (1923-1933) UYGULANAN EĞİTİM POLİTİKALARININ

OKURYAZARLIK ORANI ÜZERİNE ETKİLERİ

EFFECTS OF EDUCATION POLICIES IMPLEMENTED IN THE EARLY YEARS OF THE REPUBLIC

(1923-1933) ON THE LITERACY RATE

Adem KOÇDAŞ¹, Ayşe KOÇDAŞ²

Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi

03.11.2023

Kabul Tarihi

05.12.2023

Anahtar Kelimeler

Eğitim, Okuma,
Yazma,
Okuryazarlık,
Öğretim

Özet

Bu çalışmanın amacı 1923-33 yılları arasında eğitim politikalarının okuryazar oranına etkisi başlığı altında çeşitli akademik dergi, kitap ve bilimsel makalelerden faydalanılarak sistematik biçimde literatür taraması şeklinde çeşitli etkenlerin okuryazarlık oranına etkisi ortaya koymaktır. Bu çalışmaya göre Kurtuluş Savaşı'nda kazanılan zaferin ardından ülkenin yeniden şekillenmeye başladığı ortaya çıkmaktadır. Modernleşme anlayışı çerçevesinde gerçekleştirilen bu faaliyetlerin başında eğitim gelmektedir. Ülkenin geleceğinin aydınların yetişmesine bağlı olduğuna inanan Cumhuriyetimizin banileri bu konu üzerinde önemli girişimlerde bulunmuşlardır.

3 Mart 1924 tarihli Eğitimde Tevhid-i Tedrisat Yasası ile ülkede eğitim öğretim hizmeti veren tüm okullar Maarif Bakanlığı çatısı altında birleştirilerek tüm eğitim faaliyetlerini merkezîyetçi bir eğitim öğretim müfredatına bağlamıştır. 1928'de Latin harflerinin kabulü sonrasında halkın okuma yazma oranının çok düşük olması sebebiyle okuma yazma seferberliği başlamış ve bu nedenle Millet Mektepleri, Halk Evleri, Halk Okuma Odaları vb. birçok eğitim faaliyetleri uygulanmak üzere ortaya çıkarılmıştır. Bu kurumlar üzerlerine düşen vazifeleri dönemin imkân ve kabiliyetleri mukabilinde sınırları zorlayarak ülke genelinde okuma yazma bilenlerin sayılarını artırmak için çaba sarf etmişlerdir. Bütün bu gelişmeler ışığında, Atatürk'ün okuryazarlığa ve eğitime gösterdiği hassasiyetin sonucu olarak bu dönemde okuryazarlık oranında bariz fark edilir oranlara ulaşılmış ve okul eğitiminde büyük gelişmeler görülmüştür. Bu çalışma da elde edilen bilgilerin ve verilerin alan yazınına olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Article Info

Received

03.11.2023

Accepted

05.12.2023

Keywords

Education,
Reading, Writing,
Literacy, Teaching

Abstract

The aim of this study is to reveal the effect of various factors on the literacy rate in the form of a systematic literature review by using various academic journals, books and scientific articles under the title of the effect of education policies on literacy rate between the years 1923-33. According to this study, it is revealed that the country began to take shape again after the victory in the War of Independence, it is revealed that the country began to take shape again. Education comes first among these activities carried out within the framework of the understanding of modernization. Believing that the future of the country depends on the training of intellectuals, the benefactors of our Republic have taken important initiatives on this issue.

With the Law of Unification in Education dated March 3, 1924, all schools providing education and training services in the country were united under the Ministry of Education and connected all educational activities to a centralized education curriculum. After the adoption of the Latin letters in 1928, the literacy campaign started because the literacy rate of the people was very low, and for this reason, National

¹Fatih Ortaokulu, Ankara, e-mail: hak2018@hotmail.com, ORCID: 0009-0007-5664-6803 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

²Fatih Ortaokulu, Ankara, e-mail: akad2018@hotmail.com, ORCID: 0009-0006-1189-9914

Schools, community centers, Public Reading Rooms etc. and many educational activities have been revealed to be implemented. These institutions made efforts to increase the number of literate people across the country by pushing the limits in response to the opportunities and abilities of the period. In the light of all these developments, as a result of Atatürk's sensitivity to literacy and education, remarkable rates were reached in the rate of literacy in this period and great developments were observed in school education. It is thought that the information and data obtained in this study will contribute positively to the literature.

1. GİRİŞ

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte her alanda yaşanan modernleşme hareketleri kapsamında eğitime radikal çözümlerin olduğu kurallar getirildi. 1 Kasım 1928'de Harf devrimi düzenlendi. Harf devrimi ile Latin alfabesine geçildi. Bu itibarla Latin alfabesi ile birlikte tüm ülke genelinde okuma yazma oranını artırmak için bir kampanya başlatarak eğitimi standart hale getirmek amacıyla Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nu dönemin ilk ve en önemli önceliklerinden biriydi.

Kasım 1928'deki alfabe devriminden sonra yeni harflerle okuma ve yazma dersleriyle bu amaçla halk mektepleri, halk kursları ve akşam kursları milli mekteplere dönüştürülerek memleket için çok büyük önem arz eden okuma yazma seferberliği erken Cumhuriyet döneminde başlamıştır. 1929'da Millet Mektepleri Kanunu'nun ilan edilmesiyle, tüm devlet kurumları da okul oldu. Kurumlarda, köylerde, kahvehanelerde ve cezaevlerinde 16 yaşından 45 yaşına kadar Millet Mektepleri açıldı. Okuma yazma kurslarına katılım vatandaşlar için zorunlu oldu.

1.1. Eğitimin Tanımı

Eğitim, insanların yaşamları boyunca sürekli etkileşimde bulundukları ve vazgeçemedikleri bir kavramdır. Bireyin kendisini geliştirmesini, yönlendirmesini ve bilgilendirmesini sağlayan, yetkin bir birey olmasına yol açan bir kavramdır. Tabi bu kavramı daha fazla kişiye nasıl aktarabiliriz sorusu tartışma konularından biri haline geldi. İnsanların yaşamları boyunca fizyolojik ihtiyaçları varsa eğitim de bir diğer gerekli ihtiyaçtır. Çünkü insan bir toplumun içinde var olur ve onunla bütünleşir. (Erdem, 2004).

İnsanoğlu için hayatları boyunca ihtiyaçlarını karşılayacak ve onun yaşadığı sosyal hayata adapte olmasını sağlayacak önemli bir faktör eğitimin geliştirilmesidir. Bütün bunların yaşanmasına olanak sağlayacak olan ise yaşadığımız çağın gereksinimlerine entegre olabilme meselesi her daim akademik alanda önemini korumuş ve sürekli tartışma ve araştırma konusu haline gelmiştir. 20 yy. başlarında artık çağa ayak uydurmanın en önemli araçlarından birisinin

de halkın okuryazar olması gerektiği yadsınamaz bir gerçek haline gelmiştir. Hatta globalleşen dünyada sadece okuma yazma bilmenin yetmeyeceği ortaya çıkmıştır. İnsanların kendilerini çok yönlü geliştirmeleri gerekmektedir.

En geniş tabiriyle eğitim, "insanları belli amaçlara göre yetiştirme sürecidir"(Fidan, 1996; 4).

Süreç içinde edinilen bilgilerin, tutum ve davranışların yanı sıra içinde doğup büyüdüğü ve yaşadığı toplumun kültürel yapısı da insanın büyüme ve kişilik gelişimini etkileyen etkenlerdir.

"İnsanoğlunun çocuk veya ergin olarak kendi kültüründe etkinlik kazanması ve eğitim süreci sırasında karşılaştığı bilinçli ve bilinçdışı şartlanmalar"(Güvenç, 1974; 132) şeklinde tanımlanan ve kültürün bir ögesi olan eğitimi, çeşitli eğitimciler; "kasıtlı kültürleme süreci" olarak da belirtmekte ve kişilerin yaşadıkları zaman sürecinde kendiliğinden, bilinçdışı ve bireysel olan öğrenmeleri "informal", istendik ve belli bir amaç doğrultusunda yapılmasını "formal eğitim" şeklinde tanımlamaktadırlar. (Fidan, 1996; 4).

Eğitimin kati bir sınırı tam manası ile yoktur. Milli eğitimde ve yabancı eğitim sistemlerinde büyük kapsamlı şekilde çok fazla tanımlamalara denk gelinmektedir.

Bunlardan bazıları;

"İnsan davranışında yetenek, istidat, karakter ve bilgi bakımından belli gelişmeler sağlamak amacıyla yürütülen etkiler sistemi" (Başaran, 1978; 18).

"Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir" (Ertürk, 1994;12).

Eğitimin formal ve informal olarak birçok çeşidi olsa da eğitim süreçsel olarak insanoğlunun karanlık çağlarından bu tarafa yöntem ve teknikler olarak çeşitlilikler gösterse de insanoğlunun hayatında baştan sona kadar kümülatif olarak önemli bir yer tutmaktadır.

1.2. Okuma Yazma Kavramı

Okuma; "okuyucu, okunan metin ve okuma durumunun kapsamı arasında iletişim kurulması yoluyla anlam oluşturma sürecidir" (Stone, Merritt & Cherkas-Julkowski, 1998).

Başka bir söyleyişle okuma; "yazılı bir ifadede yer alan sembolleri çözümleyebilme becerisidir" (Ott, 1997).

Yazma; yalnızca bir motor aktiviteden ziyade, okuma yeteneğinden ayrılamaz olan ve daha yüksek oranda ve daha zorlu sofistike planlama yapılması gereken zihinsel bir faaliyettir. (Ege, 2005).

Çocukluk evresinden başlayarak çeşitli amaçlarla ve şemalarla kullanılan yazı işlemi, evveliyatlı bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Öncelikle kâğıdın bir yerine fark etmeksizin çizilen herhangi bir olgunun tasavvuru olmayan şekiller, ana sınıfı çağına gelince yerini harfleri anımsatan simgelere ve ilerleyen zamanlarda yerini sadece harflere devretmektedir. İlköğretim eğitiminin başladığı dönemde harfler, yalnızca yazma için kullanılmaktayken, ilerleyen dönemlerde yazı yazabilme yeteneği daha serencamlı bir şekle bürünerek, iletişimsel amaç doğrultusunda ilerlemektedir. (Mc Laughlin, 1998).

Başta bahsedilen tanımlamalardan da ortaya çıktığı üzere okuryazarlık ve okuryazarlık birbiriyle ilişkili ve birbirini tamamlayan kavramlardır. İki beceri arasındaki ilişki, birbirinden farklı iki becerinin ortak kullanımı “okuryazarlık” kavramı kullanılmasına yol açar.

Okuma-yazma ile ilgili birçok tanım vardır. Okuma-yazma kavramı iki fiiliyatın birbirinden bağımsız olmadığını ortaya çıkarmakla birlikte genelde; ses imgelerinin zihinsel olarak birbirlerine uyumlu hale getirilerek, dilsel olarak söylenmesi ve yazı şeklinde zihinsel olguların aktarılması sürecidir. (Ege, 2005).

Yukarıdaki tanımlamaların çoğunda, okuma yazma olgusunun dilsel beceriler gerektirdiği ve iletişimsel olarak insanların amaçlarına ulaşmaları için çeşitli mana oluşturmak amacıyla kullanıldığını vurgulamıştır.

1.3. Eğitimde Okuryazarlık

Okuryazarlık algısı ile ilgili tarihsel gelişmeler aynı düzlemde birbirinin tamamlayıcısı olan okuma ile yazma kavramlarından ortaya çıkmakla birlikte, içerik bakımından okuma-yazma kavramlarından çok daha zengin ve kapsamı geniştir. Genel olarak okuryazarlık, görsel semboller kullanarak iletişim kurma yeteneğidir. Bu görsel semboller veya sembol sistemleri farklılıklar içerse de görsel iletişimi ifade eden ilk semboller denilince öncelikle akla gelenler alfabedeki harflere veya harf kombinasyonlarına karşılık gelen fonemlerdir. Bu şekilde okuryazarlığın, okuyup yazmaktan ya da okuyup yazmaktan daha fazlasını ifade ettiğine dikkat edilmelidir. Bir kelimeyi telaffuz etmek için fonetik harf eşdeğerlerinin veya kelime oluşturmak için harf kombinasyonlarının kullanılması okuryazarlığı tanımlamaktadır (Mc Laughlin,1998).

Okuryazarlık ile okuma yazma kavramları arsında kapsam bakımından farklılıklar vardır. Okuryazarlığın daha geniş bir tanımı vardır. Okuryazarlık sadece yazılı eserlerle ilgilenmez farklı ilgi alanları da vardır. Örneğin: Sanat okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, spor okuryazarlığı, teknoloji okuryazarlığı vb. Okuma yazma ise harflere, simgelere anlamlı sesler yüklemektir.

Okuma yazma becerileri öncelikle formal eğitimin olmazsa olmazıdır. Formal eğitimin

insanın okul hayatıyla başlaması ve genel itibariyle yazılı bir bilgi aktarımından oluşması, formal eğitimde okuma yazma becerilerinin olması vazgeçilemez bir gerekliliktir. İnformal eğitimde de kullanılması çoğu zaman gerekli ve hayati önemi olsa da insanların yazı icadından önce de hayatlarını idame ediyor olması okuma yazmanın formal açıdan çok daha fazla öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Çalışmanın Problemi ve Amacı

Çalışmanın problemi 1923-33 yılları arasında eğitim politikalarının okuryazar oranına etkisini incelemektir.

Çalışmanın amacı;1923-33 yılları arasında eğitim politikalarının okuryazar oranına etkisi, Tevhidi Tedrisat Kanunu ve okuryazar oranına etkisi, Maarif Teşkilatı Kanunu ve Okuryazarlığa Etkisi, Harf İnkılâbı ve Okuryazarlığa Etkisi, Millet Mektepleri ve Okuryazar Oranına Etkisi, Halkevleri ve Okur Yazarlığa Etkisi, Arap alfabesinin, Latin alfabesinin Okuryazar Oranına Etkisi, Açılan Eğitim Öğretim Kurumlarının Okuma Yazma Oranına Etkisi üzerine sorularla açıklamaktır.

2.2. Çalışmanın Önemi

Yeni kurulan cumhuriyet siyasi, sosyal ve ekonomik birçok sorunların içerisinde eğitim-öğretim politikalarının bu dönemde dahi ihmal edilemeyecek kadar önemli olduğunu bizlere göstermiştir. Genç Cumhuriyetin her türlü sıkıntıya rağmen geleceğinin eğitilmiş ve çağdaş nesiller yetiştirmekte olduğunu fark eden Atatürk gençlerde mektep hayatına önem vermesinin yanı sıra halkın da bilinçlenmesi için elinden gelen her şeyi yapmıştır. Bu amaçla okuma yazma kursları, gezici okullar, millet mektepleri vb. kurumlarla halkın bilinçlenmesi için okuma yazma öğretilmesi için çaba gösterilmiştir. 1923-1933 yılları arası eğitim politikalarının okuryazarlığa olan etkisi incelenmektedir.

3. BULGULAR

3.1. Tevhidi Tedrisat Kanunu ve Okur Yazarlığa Etkisi

Cumhuriyet yönetimi, eğitimde Tevhidi Tedrisat Yasası Kanunu ile Osmanlı'dan devraldığı çoklu eğitim yapısına son vermiştir. Eğitimde Tevhidi Tedrisat Kanunu kapsamında, ülkedeki okulların tümünün yönetimi ve denetimi dönemin Maarif Bakanlığına devredilmiştir. Ulusal sınırlar kapsamındaki bütün okulları, öğretmenleri ve öğrencileri belirlemek için ülke

çapında istatistikler toplandı. Tüm bölge ve ilçe eğitim birimleri bakanlıkla yakın temas haline geçti. Bu şekilde bakanlık ihtiyacı daha iyi şekilde tespit edebilir ve uygun yasal düzenlemeleri yapabilir hale geldi. 3 Mart 1924'ten sonra yaşanan yoğun bilgi ve belge akışı sayesinde, milli değerlerin bilincinde, Cumhuriyetin temel özelliklerini kabul edecek olgunlukta yeni nesiller yetiştirmek için kanuni hükümler kabul edilmiştir. 1926 yılında eğitim faaliyetlerini düzenleyen “Maarif Teşkilatları Kanunu” kabul edilmiştir. Bu yasa, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki tüm eğitim kurumlarının işleyişini garanti eder. Bu kanuna göre örgün eğitimin teşkilat yapısı 8 ayrı vakıf sandığına bölünmüştür. Eğitim organizasyonu yeniden düzenlendi. Eğitimin bütçeden aldığı pay artırıldı. 29 Ekim 1923'te, şiddetli çatışmalardan sonra cumhuriyet ilan edildiğinde, 12 milyonluk nüfusun sadece %10'u okuma yazma biliyordu. 1928 yılında Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda 1928 yılına kadar kullanılan Arap alfabesinden Batı medeniyetinin kullandığı Latin alfabesine geçiş yapılmıştır. Cumhuriyetin hedeflediği eğitim altyapısının temellerinin atıldığı bu dönemde, ilköğretimle ilgili çeşitli faaliyetler ve yeni yapılanmalar ile öğretmen ve ilkokul öğrencilerinin eğitiminde çeşitli amaçlar uygulanmaya başlandı. Yoksulluk içinde eğitim mücadelesi, bugün ilkokul politikalarına ışık tutan, ibret alınacak bir dönem olarak eğitim tarihimizde yerini almıştır (Kumaş, 2019).

Cumhuriyet Döneminde Tevhid-i Tedrisat gibi bir yasaya ihtiyaç duyulması dahi eğitim faaliyetlerindeki kopukluğun milli müfredatta birliğin olmamasından kaynaklanmaktadır. Bir vilayetteki eğitim müfredatı ile başka bir vilayetteki eğitim politikaları birbirini tutmamakta hatta aynı vilayetteki farklı eğitim kurumlarının birbirinden bağımsız dersler okutması veya farklı yöntemler tercih etmesi eğitimde birliği bozmaktadır. Aynı zamanda okuma yazma konusunda insanların okuryazar hale getirilmesindeki farklılıklardan dolayı da ortak bir kazanım elde edilemez hale getirilerek kargaşaya sebebiyet verebilir. Bu yüzden okuma yazma konusunda Tevhid-i Tedrisat Kanunu eğitimin ilk adımının epistemolojik açıdan eşit bir şekilde atılmasına katkı sağlamıştır (Kumaş, 2019).

3.2. Maarif Teşkilatı Kanunu ve Okur Yazarlığa Etkisi

Türkiye Cumhuriyeti milli eğitimi açısından Talim Terbiye Kurulunun yüksek önemiyet içerdiği bilinmektedir. Tarihsel özellikte Talim Terbiye Kurulunu anlatacak olursak Talim ve Terbiye Kurulu bugünkü halini zaman içerisinde değişim ve dönüşümleriyle almıştır. 22 Mart 1926'da Meclis tarafından çıkarılan ve 3 Nisan 1926'da yürürlüğe giren Maarif Teşkilatına Dair Kanun'la milli eğitim politikalarının uygulanabilirliğini, eğitimin niteliğini ve gelişimini düzenlemek denetlemek ve gözlemlemekle görevli bilim topluluğu olarak Talim Terbiye

Kurumu milli eğitim programımızda yerini almıştır. Talim Terbiye kurumunun kuruluşu bizzat; *“Memlekette talim ve tedris esaslarını ilmi ve müstakil bir merkezden sevk ve idare maksadıyla tasavvur edilen Talim ve Terbiye Dairesi tesis edilmiştir.”* sözleriyle Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK tarafından duyurulmuştur (Erdoğan, 2011).

Türkiye milli eğitim tarihine yön verecek önemli çalışmalar ve yenilikler bu kurullarca hayata geçirilmiştir. Hatta ders kitapları, ders materyalleri, yönetmelikler, yönergeler ve ders müfredatlarının belirlenmesi vb. çalışmaların hayata geçmesinde en büyük etmen bu kurullardır (Erdoğan,2011).

Aynı zamanda talim terbiye kurulları okuma yazma konusunda birçok faaliyette bulunmuş. Okuma Yazma Kursları, Köy Eğitim Kursları, Millet Mektepleri, Halk Evleri, Köy Enstitüleri vb. Eğitim kurumlarının müfredat çalışmalarını incelemiş denetlemiş ve uygulanmasına çok büyük katkılar sağlamıştır (Erdoğan,2011).

3.3. Harf İnkılâbı ve Okur Yazarlığa Etkisi

Türkler tarih boyunca geniş alanlara yayıldıkça birçok alfabe ile karşılaşmış ve kullanmışlardır. Bu alfabeler çoğunlukla Soğd, Kök Türk, Paspepa, Çin, Tibet, Süryanice, Manik, Brahman, Kiril, Yunan, Ermeni, Peçenek ve Kuman alfabeleridir. İslam'ın Türkler arasında benimsenmesinden sonra Arap alfabesi yayıldı. Osmanlı Devleti de Arap alfabesini dini inanışından kaynaklı olarak kullanmış ve benimsemiştir. Lakin Arap alfabesi Türkçe yazmaya uygun olmadığı için bazı zorluklar, yetersizlikler ortaya çıktı. Bu durum, Osmanlı ileri gelen bilim insanları arasında alfabenin uyarlanması, geliştirilmesi veya başka bir alfabeye geçilmesi tartışmalarına yol açmıştır. Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerinde alfabeyi geliştirmek veya değiştirmek konusunda çokça uzun mahiyetli tartışmalar yaşandı. Bazı deneyler de farklı zamanlarda yapılmıştır; ancak, belirli bir sonuca ulaşmaya yönelik hiçbir girişim başarılı olmadı. Enver Paşa'dan miras kalan bazı harfleri ayrı ayrı yazma ilkesi orduda kullanılmaya çalışılmışsa da I. Dünya Savaşı'nın yıpratıcı etkileri ışığında kendisine uygulama alanı açamamıştır. Aslında devlet o anki koşullarında askerin tayin ve giyeceğini düşünürken imla kurallarında düzenlemeye giden Enver paşanın “Enveriye” tam uyum sağlayamamıştır. Osmanlı Devleti'nin tasfiye edilip yerine Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte alfabenin kullanışsızlığı tartışmaları azda olsa konuşulmadıktan sonra tekrar gündem olmaya başlamıştır. Bu yüzden Mustafa Kemal Paşa tartışmaları nihayete erdirecek çözümü Latin esaslı yeni Türk alfabesini açıklayarak bulmuştur. Yeni harfleri öğrenmek için ülke çapında seferberlik başlatılmıştır.

Kamu kurumları, eğitimciler, milletvekilleri ve özel kurumların katkıları geri bildirimlerin daha hızlı alındığını gösteriyor (Maralli,2019).

Misal verecek olursak Arapça harfler kullanılarak yazılan etti, itti, attı, öttü ve üttü gibi kelimeler görünüş olarak birebir aynı yazılmaktadır. Dahası Arapça alfabede Türkçede kullanılmayan birçok harf bulunmaktadır. Arap dili, belirli seslerin gırtlakta veya peltekte nasıl telaffuz edildiğine bağlı olarak aynı anda üç veya dört harften oluşur. En büyük sorun Arap alfabesinde ünlülerin olmamasıdır. Türkçe sadece 8 ünlü ile ifade edilebildiğinden, Arapça 3 ünlü ile ifade edilemediğinden, Türkçe yazılmış bir kelime 4-5 çeşit okunabilir ve birçok Türkçe kelimenin de kastettiği mana cümle içindeki manadan çıkarılabilir veya tahmin edilebilir şekildeydi (Ülkütaşır,1981, 15-17).

Türkçe kelimeler için Osmanlıda kullanılan bu ses yapısı kullanışlı değildir. Arapça ve Farsça kelimelerin daha sık kullanılmasıyla, Türkçeyi Arap alfabesiyle okuma ve yazmanın zorluğu, eğitimli nüfus arasında Türkçe dil yeterliliğinin düşmesine neden oldu. Bu durum aydınların toplumdan ayrışmasına ve okuryazarlık oranlarının düşük olmasına neden olmuştur (Ülkütaşır, 1981, 15-17).

Burada önemli konu insanların yaş seviyesine bakılmaksızın alfabenin öğrenim zorluğundan kaynaklı okuma yazma konusunda halkın okuma yazma bilen sayısı çok az kalmasıdır. Ayrıca ulus-devlet için olmazsa olmazı milli bir dildir. Arap harflerinden dolayı Osmanlı Türkçesi içerisinde Arapça ve Farsçanın çokça içerisine girdiği karma bir dil haline evrilmiştir. Bütün olumsuzlukları ortadan kaldırmak için yazı çalışmaları Osmanlı dönemine kadar gitmektedir.

Daha önce belirtildiği gibi mecliste, Arap harflerinin Türk dili için yeterli olmadığını, Arapça alfabenin Türkçe okuma yazmada zorluklar çıkartması nedeniyle okuryazar sayısının düşük oranda kaldığını ve Türk dili için Arap alfabesine nazaran en kullanışlı harflerin Latin alfabesinde bulunduğunu sıklıkla dile getirilmiştir. 25 ve 29 Ağustos 1928 tarihleri arasında Latin alfabesini öğrenmeleri için ilk olarak milletvekillerine kurslar düzenlenmiştir. Bu esnada yeni Türkçe harfler denendi, millet vekilleri ve uzman kişilerin birlikteliğinde çeşitli revizyon ve düzeltmeler yapılmıştır.

Geçmişten günümüze farklı alfabeler kullanan Türkler, İslam dine girdikten sonra Arap alfabesini kullanmaya başladılar. Arap alfabesi Türkçe sesleri ifade etmeye yetmemiştir. Bu nedenle Türk dili gerilemeye başlamış, yazı dilinde Arapça ve Farsça kelimeler yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Arapça karakterleri okumayı ve yazmayı öğrenmedeki zorluklar da

düşük okuryazarlık oranlarında önemli bir faktördür. Osmanlı Devleti'ndeki öncü hareketlerle birlikte yenilik konusu ön plana çıkmış ancak çok az ilerleme kaydedilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti yine milli dili, milli kültürün bir unsuru, hatta bilimsel olarak çok daha rahat kullanılabilecek bir hale getirmek halk arasındaki uçurumu kapatmak ve okur-yazarlık seviyesini yükseltmek için çaba göstermektedir. Bu çabalar sonucunda yeni Türk harflerini benimsenerek Arap alfabesindeki değişikliğin gerçek hayata uygulanması için Millet Mektepleri açılarak halkın okuma yazma oranının artması sağlanmıştır. Açılan okullarla taşra ve şehir hayatı yaşayan halk arasında fark giderek azaltılmıştır (Avcı,2013).

Harf Devrimi Antik çağlardan beri konuşma dilini tanımlamak için birçok karakter kullanılmıştır. İlk olarak tablet ve kaya duvarlar üzerinde çivi yazısı ve hiyeroglif şeklinde oluşan harfler yıllarca çeşitli evrimlerle Fenike alfabesine dönüşene kadar sadeleştirildi. Bu alfabe, günümüzde Latin alfabesi olarak tezahür etmiş. Hatta çoğu ülkenin dil özelliklerine göre eklemeler ve çıkarmalarla dünyanın birçok ülkesinde kullanılan alfabenin temelini oluşturmuştur (Ülkütaşır, 1981, 15; Şimşir, 1992, 6).

3.4. Millet Mektepleri ve Okur Yazar Oranına Etkisi

Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye'de okuma yazma oranını artırmak için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bazı ufak çaplı faaliyetler yapılmış olmakla birlikte istenilen düzeyde ilerleme kaydedilememiştir. Bu amaçla en güçlü çaba 1927-1928 yıllarında Halk dershanelerinin açılmasıyla ortaya konmuş ve bu özel kurumlar sayesinde 64.302 vatandaş okuryazar diplomalarını almıştır. Atatürk'ün uzun süre zihnini yorduğu sorunlardan biri, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının çok daha basit bir şekilde okuryazar olmalarını sağlayarak, okuryazar olmayı hayatın içerisinde bir problem olmaktan çıkartmaktır.

Cumhuriyetin ilan edilmesinden önce 17 Şubat-4 Mart 1923 tarihlerinde yapılan Türkiye İktisat Konferansı'nda bu konu üzerine bazı teklifler vardı. Alfabe üzerine yapılan birçok araştırma sonucunda Latin alfabesinin ses yapısına ve Türk diline daha uygun olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra 1 Kasım 1928'de Latin alfabesi, bazı değişikliklerle 1353 sayılı Kanunla Türk dilinin ses sistemine uyarlanmış "Yeni Türk Alfabesi" olarak kabul edilmiştir. Aynı zaman içinde Başbakan olan İsmet Paşa (İnönü), yeni Türk harflerini tüm vatandaşlara öğretmek için "Millet Mektepleri" adıyla kamu eğitim kurumlarının açılacağını ve bu kurumların vatandaşları rahatsız etmeden okuma yazma öğreteceğini duyurdu. Ardından 11 Kasım'da Bakanlar Kurulu, 24 Kasım'da yürürlüğe giren Millet mektepleri Yönetmeliği'ni onayladı.

Millet Mektepleri halkın okuma yazma konusunda bilinçlendirilmesi için ortaya çıkartılmış bir eğitim öğretim oluşumudur. Eğitim öğretim oluşumunun en büyük paydaşı da bu eğitim ve öğretim faaliyetinde bulunacak öğretmen ve akademik kadrodur. Bu kadroların ihdas edilmesi, bu kadroda bulunan memurlarında hayatlarını idame edebilmeleri için belirli bir ödenek ve iştikaka sahip olmaları gerekmektedir. Millet Mekteplerindeki öğretmenler, nominal de olsa ek bir ücret alırlar. Denetim ücretleri bölgesel eğitim bütçesinden karşılanır. Millet Mektepleri kadınlara, erkeklere ve karışık olarak açılabilir. Bu okullara ilaveten “*halk okuma salonları*” açılmıştır. Halka açık okuma salonlarında okuma yazma bilenlere de kendilerini daha da geliştirmeleri için ek bilgi verilir. Ayrıca Türk ocakları ve Halk evleri de bu çalışmalara dâhil edilmiştir. Türk Yurdu Dergisi yaptığı haber ve yazılarla yeni Türk alfabesinin toplum tarafından kabul görmesinde önemli rol oynamıştır. Bu dergi aynı zamanda Türk Ocağının Basın Yayın görevini de yerine getirmektedir. Türk Yurdu her sayıda Ocaklarda yürütülen kurslar hakkında detaylı bilgi vererek, taşra teşkilatlarının bu konudaki çalışmaları hakkında bilgi verdi. Böylece topyekûn milli okuma yazma seferberliği sergilenmesine örnek olmuştur (Tekin, 1988, 78-79; Kılıç, 2011, 184).

3.5. Millet Mektepleri’nin Faaliyetleri

Millet Mektepleri konusuna çok ehemmiyet gösterilmiş, bulunduğu bölgede okul olmayan yerle hatta köylere bile Gezici Millet Mektepleri açılmışken halkın bu kurumlara yazılıp okuryazar olmaları gibi önemli bir konun halkın inisiyatifine bırakılmayacağı dönemin koşulları göz önünde bulundurulduğunda anlamak mümkündür. Aynı düşünceye sahip olan Cumhuriyet Hükümeti bu eğitime karşı çıkan bazı kişilere yaptırım uygulayacağını bildirmiştir. Millet Mektepleri ile ilgili duyurular dönemin basın yayın organlarıyla halka duyurulmaya çalışılmıştır (Milliyet 2 Kasım 1929; Şahin, 1992, 225).

Resmi olarak Millet Mektepleri, 1 Ocak 1929 tarihinde açılmıştır. Millet Mekteplerinin öğretim hayatına dâhil olmasından sonra Türkiye Cumhuriyeti topyekûn okuma seferberliğine başlamış adeta kara tahtaya dönmüştür (Avcı,2013).

Millet Mektepleri uygulaması 1936 yılına kadar aralıksız bir şekilde devam etmiştir. Halkta okuryazarlık ihtiyacı döneminin doyum noktasına yaklaştığı için gittikçe Millet Mekteplerine rağbet azalmış ve sonuç olarak misyonunu tamamladığı düşünülen Millet Mektepleri kapatılmıştır. Millet Mekteplerinin faaliyetleri ve başarı istatistikleri aşağıdaki tablo1 de gösterilmiştir.

Tablo 1: İstatistik Umum Müdürlüğü, Kültür İstatistikleri 1935-1936, 1937, IV-V). Dönemleri
Derslere Devam Edenler Başarı Gösterenler Başarı Oranı

Dönemler	1928-1929	1929-1930	1930-1931	1931-1932	1932-1933
Derslere Devam Edenler	1.045.500	544.534	352.902	205.349	157.636
Başarı Gösterenler	526.881	245.881	172.322	99.491	80.559
Başarı Oranı	50%	45%	49%	48%	51%
Özel Eğitim Görenlerle Toplam	597.010	262.423	188.311	108.470	90.935

Kaynak: Türkiye’de Toplumsal ve Ekonomik Gelişmenin 50 Yılı, 1973, 79-459

Millet Mektepleri’nin kuruluş amacını gerçekleştirmesi bakımından bakacak olursak. Ülkedeki okuryazar oranının artmasında ne gibi etkisi olduğuna bakmak gerekmektedir. 1927’de kadınlarda % 4 olan okuma yazma oranı 1935’de % 10,5, 1927’de erkeklerde % 17,4 olan bu oran 1935’de % 29,3’e çıkmıştır. Genel ortalama ise 1927’de % 10,7 iken 1935’de % 19,9 olmuştur. Rakamsal oranda baktığımız zaman Millet Mekteplerinin vatandaşların okuryazarlık oranında dönemin şartları göz önünde tutulursa tatmin edici bir artış sağlanmıştır (Türkiye’de Toplumsal ve Ekonomik Gelişmenin 50 Yılı, 1973, 79-459).

Tablo 2. 1927 ve 1935 Yılı Nüfus Sayımı Verilerine Göre Türkiye Geneline Okuma-Yazma Durumu

1927	Okuma -Yazma Bilen	1.111.496
	Okuma- Yazma Bilmeyen	12.517.992
	Toplam	13.629.488
1935	Okuma-Yazma Bilen	2.475.748
	Sadece Okuma Bilen	42.130
	Okuma- Yazma Bilmeyen	13.639.572
	Toplam	16.157.450

Kaynak: 1927 Nüfus Sayımı, s. XLVI; 1935 Nüfus Sayımı, s.201.

1927 ve 1935 yılları arasında yapılan nüfus sayımlarında bazı çelişkiler ortaya çıkmıştır. Bunun en güzel örneği; 1927 yılında yapılan Türkiye Cumhuriyeti nüfus sayımı sonucu 13.629.488 ile aynı zamanda yapılan okuma yazma bilen ve bilmeyenlerin sayıları 13.648.270 çıkmış aralarındaki fark 18.782 oluşmuştur.

Benzer şekilde okuma yazma bilenlerin ve bilmeyen sayısı 1935 yılında 16.157.450 çıkmışken o dönemde yapılan nüfus sayımında nüfus 16.158.018 çıkmıştır.

Tablo 3. Okuma-Yazma Bilenlerin Cinsiyete Göre Ayrımı

	Cinsiyet	Erkek	Kadın	Toplam
1927	Okuma- Yazma Bilen	851.527	259.969	1.111.496
	Okuma- Yazma Bilmeyen	5.703.097	6.814.895	12.517.992
	Toplam	6.554.624	7.074.864	13.629.488
1935	Okuma-Yazma Bilen	1.823.361	652.387	2.475.748
	Sadece Okuma Bilen	23.822	18.308	42.130
	Okuma-Yazma Bilmeyen	6.089.329	7.550.243	13.639.572
	Toplam	7.936.512	8.220.938	16.157.450

Kaynak: 1927 Nüfus Sayımı, s. XLVI; 1935 Nüfus Sayımı, s.201.

Tablo 4. Okuma-Yazma Bilenlerin Cinsiyete Göre Yüzdelik Dağılımları

Yıllar		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
1927	Toplam Türkiye nüfusu içinde (%)	6,25	1,91	8,16
	Okuma- yazma bilen tüm nüfus içinde (%)	76,61	23,39	100
	Tüm erkek kadın nüfus içinde (%)	12,99	3,67	-
1935	Toplam Türkiye nüfusu içinde (%)	11,28	4,04	15,32
	Okuma- yazma bilen tüm nüfus içinde (%)	73,65	26,35	100
	Tüm erkek/ kadın nüfus içinde (%)	22,97	7,94	-

Kaynak: Tablo No:2'deki verilere göre hazırlanmıştır. Tabloda verilen yüz- deliklere, Tablo No:2'de 1935 yılı için "sadece okuma bilen" başlığı altında verilmiş olan 42.130 kişi dâhil edilmemiştir.

1923 yılında başlayan cumhuriyet dönemi yaklaşık 10,5 milyon insan nüfusunun %9,5'inin okuma yazma biliyor şeklinde açıklamasına rağmen, 1927 yılı da yapılan genel nüfus sayımı verilerinde bu oran %8,16'dır (Bkz. Tablo No:3). Tablo No:2 ve 3'teki verilere göre; 1927-1935 dönemleri arasında okuma-yazma bilme oranı %7,16 oranında artmış-tır. Bu oransal olarak yansıması %87,75'tir. Bu dönemde erkeklerin okuryazarlık oranı erkek nüfusu kendi içinde %80,48 artmış, kadınların okuryazarlık durumu kadın nüfusu oranında da %111,52 oranında bir artış göstermiştir.

1927-1935 döneminde, Cumhuriyet hükümetinin kadınlara yönelik okuryazarlık faaliyetlerini çoğaltması ve insanların bakış açısında kadınların yeri az da olsa değişmeye başlamasıyla, toplam okur-yazar nüfus içinde kadınların oranı %2,96 arttı. Yani 1927'de genel nüfusta her yüz kadından ikisi eğitimliyken, 1935'te bu sayı 2 kat artarak 4'e çıktı. Erkekler için bu sayı altıdan on bire çıktı. Modernleşmek isteyen bir ülke için bu rakamlar kesinlikle yetersiz. Ancak birçok zorlukla karşı karşıya kalırken yeni ve çağdaş bir eğitim sistemi oluşturmaya çalışan Cumhuriyet kurucularının önemli bir kazanımıdır.

Tablo 5. 1923-1933 Dönemi'nde Türkiye'de Faaliyet Gösteren Okullar

Dönem	1923-1924	1924-1925	1925-1926	1926-1927	1927-1928	1928-1929	1929-1930	1930-1931	1931-1932	1932-1933
İlkokul	4894	5987	5975	6032	6043	6599	6562	6598	6713	6733
Ortaokul	72	64	68	66	78	78	82	83	80	109
Lise	23	19	21	19	19	20	19	22	25	62
Öğretmen Okulu	20	26	26	23	23	25	24	25	24	18
Meslek Okulu	44	44	33	14	18	20	22	36	40	39
Darülfünun ve Yüksekokul	9	9	11	9	12	12	11	11	12	12
Toplam	5062	6149	6134	6163	6193	6754	6720	6775	6894	6973

Cemil Öztürk, "Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yetiştirmede Model Arayışları, Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu Kitabı 7-9 Aralık 2005, Haz. Murat Alper Parlak, Ankara, 2010, s.289.

İstatistiklerden anlaşılacağı üzere Millet Mektepleri devletin caydırıcı gücünü az sayıda da olsa Harf İnkılâbına Muhalif kişilerin sesini kırmakta kullanarak okuryazarlık oranında gözle görülür başarılarla imza atmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında Eğitim Öğretim Faaliyetlerinin ülke genelinde okuryazarlığa etkisinde Millet Mektepleri dönemin şartları göze alındığında kendisine yüklenen görevi yerine getirmiş olduğu görülmektedir.

3.6. Halkevleri ve Okur Yazarlığa Olan Etkisi

Halkı yeni devlet hakkında eğitmek, devletin insanlar için önemini vurgulamak, reformların kabul edilmesini sağlamak ve insanları üretime ve yeniliğe dâhil etmek için cumhuriyette halk evleri oluşturması gerekiyordu. Ayrıca okuma yazma ve kültürel faaliyetler bağlamında cumhuriyetin değerlerini yakalamak ve halka anlatmak gerekiyordu.

Halk evlerinin faaliyetlerine içinde bulunan Türklerin tarihi, Osmanlı Devleti ile sınırlı olmayıp, edebiyat alanında eserler ürettikleri Orta Asya'dan başlamıştır. Cumhuriyetin kuruluşunda milli değerlerin nesilden nesile aktarılmasında büyük önem arz etmiştir (Ortaylı, 2018, s. 102-125).

Cumhuriyetin ilanından sonra insanları çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmak için çeşitli yenilik gerçekleştirilmiştir. Osmanlı devletinin son zamanlarında da çeşitli yöntemler denenmiş, ancak çeşitli nedenlerle başarısız olmuş veya yetersiz kalmıştır. Cumhuriyet döneminde uygulanan en önemli reformlardan biri de alfabe reformudur. Harf devrimi yıllarında ilkokullar açılmıştır. "Millet mektepleri" Ulus okulları olarak yeni harfleri halka

öğretme ödevini üstlendi. O dönemde iktidarca bulunan Cumhuriyet Halk Fırkası (CHP), yenilikleri halk arasında yaymak için 19 Şubat 1932'de Halkevlerini kurdu. Halk evleri ve kurslarının bölümleri ile halkın okuma yazma öğrenmesinde önemli okuryazarlık görevleri üstlendi. Ama o zamanlar çoğu insan taşrada yaşıyordu. 1940 yılında halkevleri açmanın imkânsız olduğu kırsal kesimlerde Halk Odaları teşkilatı kuruldu. Cumhuriyet döneminde ülkemizde eğitimin iyileştirilmesi için yeni eğitim kurumları açılmış ve sistemler uygulamaya konulmuştur. İdari kadrolar örgün eğitime büyük önem vermekte ve aynı zamanda örgün eğitimden dışlanan vatandaşları eğitmek için ulusal okullar, halkevleri ve halk odaları kurularak vatandaşların ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmıştır (Kara,2019).

4. Cumhuriyetin İlk Yılları ile Osmanlının Son Yıllarının Okur Yazar Oranının

Karşılaştırılması

Tanzimat döneminde eğitimin ilerlemesi ile reform süreçleri, devletin modernleşmesi ve ülkenin medeniyeti arasında yakın bir ilişki olduğuna inanılıyordu. Batılılaşma reformları kapsamında Tanzimat Fermanından önce açılan eğitim kurumları ağırlıklı olarak askeri ağırlıklı iken Tanzimat ilanı ile sivil eğitim öğretim kurumları da ve önem görmeye başlamıştır. Bu süreçlerde eğitimin kurumsal ve idari yapısını iyileştirmeye yönelik reformlar yapılmış ancak eğitimin finansmanına çok az önem verilmiştir. Osmanlı Devleti'nde eğitim alanında devletin mali sorumluluğu II. Abdülhamit Han saltanatından başlayarak II. Meşrutiyet döneminde gelişmeye devam etmiş ancak husumetler ve devletin mali çöküşü gelişmeyi engellemiştir. Finansal ekonominin. Osmanlı Devleti'nde eğitim alanında devletin sorumluluğu. Cumhuriyet döneminde eğitimin doğrudan sorumluluğunun devlet tarafından üstlenilmesi, her tür ve eğitim düzeyi için önemli reformlar yapılmasına rağmen, maddi kaynak sıkıntısı her zaman var olmuş ve eğitim sisteminin ilerlemesinde ciddi şekilde engellemiştir. Hatta Osmanlı Eğitim sistemin birlik olmayışı öğrenciler arasında fırsat eşitliğine imkân vermemektedir. Azınlıkların okulları vb eğitimde farklılıklar öğrenci ve eğitimin başarısı konusunda olumsuzluklar teşkil etmektedir (Soydan,2013).

II. Meşrutiyet dönemi, eğitim politikası ile vatandaşlık politikası arasında sağlam bir ilişkinin ortaya çıkmaya başladığı dönemdir. II. Meşrutiyetin reformist aydın kişiler, Fransa'daki yenilikçi gelişmeleri yakından takip etmişler ve modern devletlerin aynada yansımış hali olan bireylerin oluşturulmasında mektebe, özellikle ilk mekteplere önem vermişlerdir (Üstel, 2004).

Bu bakımdan 1913 yılında çıkarılan “Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu-i Muvakkat”i lüzumludur. Bu kanun “geçici” adıyla kanunlaşsa da zaman içerisinde revizyondan geçerek 48

sene bir fiil Türkiye Cumhuriyeti eğitim sisteminin merkezde temel olarak yerini almıştır. Bu şekilde 1961 yılına kadar yürürlükte kalmıştır (Çağlar, 1999).

5. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Cumhuriyetin ilk yılları ile Osmanlı Devleti'nin son yılları aslında birbirinden ayrılmaz bir bütünlük içermektedir. Devlet olarak isim değişmiş halk nasıl aynı kalmışsa eğitim öğretim faaliyetleri ve ihtiyaçlarda aynı şekilde devam etmiştir. Yani Osmanlı'nın son dönemlerinde eğitimde reforma olan ihtiyaç Cumhuriyetin ilk yıllarında da artarak devam etmiştir. Bu yüzden maddi imkânsızlıklar içerisinde bulunulsa da Cumhuriyet Döneminde birçok eğitim yenilikleri her şeye rağmen uygulanmaya çalışılmıştır. İlk olarak halkın okuma yazma bilmesi için imkân hazırlanmış aynı zamanda da ilkokullaşma programı uygulanmıştır. Çocukların eğitimine ne kadar önem verildiyse aynı şekilde vatandaşında cahil kalmaması için imkânlar dairesinde Halk Okuma Odaları, Eğitim Kursları, Millet Mektepleri vb. Kurumlarla halkın okuma yazma bilmesi ve cehaletten kurtulması için gereken adımlar hız kaybetmeden atılmıştır. Okuryazarlık oranı yavaş artsa da bunda alfabe değişikliğinin de etkisi olmuştur. 1928 yılında yapılan alfabe değişikliği ile Osmanlı Devleti'nin asırlardır kullandığı Arap alfabesi değiştirilerek yerine Latin alfabesi getirilmiştir. Öğrenilmesi daha kolay olduğu iddia edilen Latin alfabesi getirilirken halkın okuma yazma bilen %9 unu da okuma yazma bilmez hale getirmiştir. Bu değişiklikte zaten okuma yazma konusunda az nüfusa sahip olan genç Cumhuriyetin işini daha da zorlaştırmış okuma yazma oranının artmasında ilk dönemlerde sıkıntı oluştursa da daha sonraki dönemlerde okuryazar oranının hızla artmasında büyük bir rol oynamıştır. Nüfusun %78 in köylerde yaşadığı bir ortamda insanlarla haberleşme ve ulaşım alt yapısının dahi çok eksik olduğu yıllarda köy köy gezip gezici okuma yazma kursları açmak genç Cumhuriyetin halkın okuma yazma durumuna ne kadar önem verdiğinin en büyük kanıtıdır.

Bir dönem incelenirken o dönemin imkân ve koşullarına tam olarak vakıf olmazsanız o dönemle ilgili hiçbir zaman gerçek manaya vakıf olamazsınız, görüşleriniz içtihadı bir tevilin ötesine geçemez. Bu yüzden Cumhuriyetin ilk yıllarında ülke savaştan yeni çıkmış halk bitap düşmüş haldeyken bir ülkenin eğitim alanında bu kadar reformlar yapması ve halkı bilinçlendirmeye çalışması muazzam bir fedakârlık ve çağdaşlık göstergesidir. Okuryazarlık oranıyla ilgili şimdiye kadar yazılmış eserlerde araştırma yaparken dahi bilgilerin birbirinde farklılık gösterdiği göze çarpmaktadır. Bu yüzden bilimsel bir eserde dahi farklılıkların oluşması o dönem kurumlarının eksikliklerinden kaynaklanmaktadır. Yeni kurulmuş bir devletin kurumlarının birden muazzam bir işleyiş içine girmesini beklemek nasıl mümkün değilse, aynı

şekilde eğitim öğretim faaliyetlerinin de birden mükemmel hale dönüşmesi mümkün olmamıştır. Ancak zaman verildiği takdirde eğitim öğretim de ilerlemenin yükselen bir grafik çizdiği de görülmektedir. Her konuda olduğu gibi eğitim ve öğretim konusunda da fırsatlar imkânlarla değerlendirildiği düzeyde başarı sağlamaktadır. Bu konuda eğitim öğretimin başarılarının hızla artmasını sağlayacak Tevhid-i Tedrisat, Maarif kanunu, Halk Okuma Odaları, Halk Evleri, Millet Mektepleri vb. fırsatlar harf inkılâbının sektesine maruz kalmıştır. Halkın okuryazarlığa olan ihtiyacının karşılanması konusunda Genç Cumhuriyetin bütün imkânsızlıklara rağmen çoğu yapılması gereken faaliyetleri yerine getirmesi bu işi ehline teslim ettiklerini de ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Avcı, C. (2013). Harf inkılabı ve Millet Mektepleri. Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi, 3(1),
- Albayrak, Mustafa, "Millet Mektepleri'nin Yapısı ve Çalışmaları (1928-1935)", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C X, S 29, Temmuz 1994, s.471-483.
- Albayrak, Mustafa, "Yeni Türk Harflerinin Kabulü Öncesinde Halk Eğitimi ve Yazı Değişimi Konusunda Türk Kamuoyunda Bazı Tartışmalar ve Millet Mektepleri'nin Açılması (1862-1928)", Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Dergisi, C 2, S 4, Kasım 1989, s.463-499.
- Albayrak, Mustafa, Millet Mektepleri (1928-1935), Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi T.C. Rejimi ve Türk Devrim Tarihi Kürsüsünde Yapılmış Yayınlanmamış Lisans Tezi, 1978.
- Atuf, N. (1932). Türkiye Maarif Tarihi, c. II. İstanbul: Milliyet Matbaası.
- Atuf, N. (1932). Türkiye Maarif Tarihi, İkinci Kitap/Nafi Atuf.
- Akyüz, Y. (1989). Türk eğitim tarihi:(başlangıçtan 1985'e). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Anonim, İlk Mektepler Talimatnamesi. (1929). İstanbul: Devlet.
- Anonim, İlk Tedrisat Talimatnamesi. (1339/1342/1923). İstanbul: Matbaa-i Amire.
- Anonim, Mustafa Kemal Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, TBM Meclisi'nde ve C.H.P. Kurultaylarında (1919-1938), Haz. Atatürk Araştırma Merkezi, 4. Baskı, Ankara 1989.
- Anonim, T.C. Başbakanlık Neşriyat ve Müdevvenat Umum Müdürlüğü, Millet Mektepleri Teşkilat Talimatnamesi, Ankara 1928.
- Anonim, T.C. Başvekâlet Devlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Maarif (1928-1935), Millet Mektepleri Faaliyet İstatistikleri, İstanbul 1935.
- Anonim, T.C. Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Maarif (1928-29) Millet Mektepleri Faaliyet İstatistikleri, Ankara 1929.
- Anonim, T.C. Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Maarif (1933-1934) Halk Okuma Odaları ve Umum Kütüphaneler İstatistikleri, İstanbul 1935.
- Anonim, T.C. Devlet İstatistik Enstitüsü, Türkiye'de Toplumsal ve Ekonomik Gelişmenin 50 Yılı, Ankara 1973.

- Anonim, TBMM, Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi, Cilt: V, (1 Teşrinisani 1928), Millet Mektepleri Teşkilatı Talimatnamesi.
- Anonim, 28 Teşrinievvel 1927 Umumî Nüfus Tahriri Mufasssal Neticeler, Türkiye Cumhuriyeti Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, Fasikül: I, Hüsnütabiat Matbaası, Ankara, 1929, s.XVII.
- Anonim, 20 İlk Teşrin 1935 Genel Nüfus Sayımı Türkiye Nüfusu Kat'î Tasnif Neticeleri, C 60, Neşriyat Sayısı:75, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık İstatistik Genel Direktörlüğü Mehmet İhsan Basımevi, Ankara, 1937, s.7.
- Anonim, 1927 Nüfus Sayımı, s. XLVI; 1935 Nüfus Sayımı, s.201.
- Anonim, Maarif 1923-1932 İstatistikleri, Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü, No:26, Devlet Matbaası, İstanbul, 1933, s.2. (1931-1932 dönemine ait toplam okul sayısı, sehven 6893 olarak verilmiştir). Maarif 1932-1933 İstatistiği, Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü No:31, Devlet Matbaası, İstanbul, 1934, s.
- Anonim Hâkimiyeti Milliye, 1 Kasım 1930, Sayı: 3343
- Anonim, Mustafa Kemal Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, TBM Meclisi'nde ve C.H.P. Kurultaylarında (1919-1938), Haz. Atatürk Araştırma Merkezi, 4. Baskı, Ankara 1989.
- Resmî Gazete, 24 Kasım 1928, Sayı: 1048.
- Başaran, İ. E. (1978). Eğitime Giriş, Ankara: Bımaş Matbaacılık.
- Başgöz, İ., & Wilson, H. E. (1968). Türkiye Cumhuriyeti'nde Eğitim ve Mustafa Kemal. Ankara: Dost Kitapevi.
- Başgöz, İlhan, Wilson, Howard E., Türkiye Cumhuriyeti'nde Eğitim ve Atatürk, Ankara t.y.
- Cumhuriyet, 2 Kasım 1929.
- Bozkurt, İ., & Bozkurt, B., (2009). "Yeni Alfabenin Kabulü Sonrası Mersin'de Açılan Millet Mektepleri ve Çalışmaları". ÇTTAD, 18-19 (8), 117-135.
- Cemil Öztürk, "Cumhuriyet Döneminde Öğretmen Yetiştirmede Model Arayışları, Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu Kitabı 7-9 Aralık 2005, Haz. Murat Alper Parlak, Ankara, 2010, s.289.
- Cicioğlu, H. (1985). Cumhuriyet Döneminde Ortaöğretim Programlarında Felsefe Grubu Derslerinin Analizi. Eğitim ve Bilim, 10(55).
- Çağlar, A. (1999). 75. Yılında Cumhuriyet'in İlköğretim Birikimi. 75 Yılda Eğitim, 125-144.
- Erdem, A. R. (2005). Öğrenmede Etkili Yollar: Öğrenme Stratejileri ve Öğretimi. 4(1), 1-6.
- Erdoğan, İ. (2011). Talim ve Terbiye Kurulu: Türk Milli Eğitim Sisteminin Yasama Organı. Prof. Dr. Yahya Akyüz'e Armağan: Türk Eğitim Tarihi Araştırmaları, Eğitim ve Kültür Yazıları, 659-662.
- Ege, P. (2006). Çocuklarda Okuryazarlık Gelişimi. Çoluk Çocuk Dergisi, 65, 6-10.
- Ertürk, S. (1994). Eğitimde Program Geliştirme (Meteksan Yayınları).
- Fidan, N. (1996). Eğitim Psikolojisi. Okulda Öğrenme ve Öğretme, Alkım Yayınevi, Ankara, 2-12.
- Gülbahar, G. Ü. L. (2004). Birey Toplum Eğitim ve Öğretmen. HAYEF Journal of Education, 1(1).
- Güvenç, B. İnsan ve Kültür, Remzi Kitabevi, II. Baskı, İstanbul; 1974.
- Karakütük, K. (2001). "Cumhuriyetin Kuruluştan Planlı Döneme Kadar Eğitimin Finansmanı:1923-1960." Milli Eğitim Dergisi. Sayı: 149. Ankara: MEBYayını, s: 61-79
- Kara, A. (2019) Harf İnkılabının Yaygınlaştırılmasında Halk odalarının Rolü ve Önemi.

- Kılıç, F. (2011). Yeni Türk Alfabesinin Kabulü ve Öğretilmesinde Kullanılan Yöntemler-Araçlar. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Ankara.
- Koçer, A. H. (1970). Türkiye'de Modern Eğitimin Doğuşu Ve Gelişimi [1773-1923]. Milli Eğitim Basımevi.
- Kondziolka, D., Lunsford, L. D., McLaughlin, M. R., & Flickinger, J. C. (1998). Long-term outcomes after radiosurgery for acoustic neuromas. *New England Journal of Medicine*, 339(20), 1426-1433.
- Kumaş, N. Cumhuriyet Dönemi (1923-1935) Eğitim-Öğretim Faaliyetlerinin İstatistikî Veriler Işığında Analizi.
- Maralli, S. (2019). Harf İnkılâbı'nın Uygulanması ve Birtakım Etkileri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tarih Dergisi*, 2(1), 112-131.
- Ortaylı, İ. (2010). Osmanlı Düşünce Dünyası ve Tarih Yazımı (Vol. 2046). Türkiye İş Bankası, Kültür Yayınları.
- Ott, P. (1997). How to detect and manage dyslexia: A reference and resource manual. Heinemann.
- Soydan, T. (2013). Osmanlı'dan Cumhuriyet Dönemine Türkiye'de Temel Eğitimin Gelişmesi Ve Finansmanı Sorunu. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 53-71
- Soydan, T., & Tüncel, M. (2013). Osmanlı'da İlk Yenileşme Döneminde Eğitimin Kurumsal ve Yönetişel Yapısının Oluşumu ve Gelişimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(198), 110-125.
- Stone, B. H., Merritt, D. D., & Cherkes-Julkowski, M. (1998). Language and reading: Phonological connections. *Language intervention in the classroom*, 363-408.
- Stone, B. H., Merritt, D., & Cherkes-Julkowski, M. (1998). *Language intervention in the classroom-School age series*. USA: Singular Pub.
- Şahin, M. (1992). "Bir Halk Eğitim Çalışması Örneği Olarak Millet Mektepleri". *ÇTTAD*, 2 (1), 213-234.
- Şimşir, BN (1992). Türk yazı Kitapyurdu (Cilt 16). Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Şimşir, Bilâl N., Türk Harf Devrimi Üzerine-İncelemeler-, Ankara 2006.
- Tekin, T. (1988). Atatürk ve Türk Dilinde Reform. *Erdem*, 5(12), 1023-1044
- Tekeli, İ. (1985). Tanzimat'tan Cumhuriyet'e eğitim sistemindeki değişimler. *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, 2, 456-475.
- Tezel, SY (1986). Cumhuriyet Döneminin İktisadi tarihi (1923-1950), Yurt Yayınları, 2.
- Ülkütaşır, M. Ş. (1981). Atatürk ve Harf Devrimi. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Üstel, F. (2004). Makbul Vatandaş'ın Peşinde: II. meşrutiyet'ten bugüne vatandaşlık eğitimi [In pursuit of the ideal citizen: Civic education from constitutional monarchy to today]. İstanbul, Turkey: İletişim Yayınları.
- Zürcher, E. J. (2006). Modernleşen Türkiye'nin tarihi. Çev. Y. Alogan. İstanbul: İletişim Yayınları